

7. Anders en toch (een beetje) hetzelfde

DOELSTELLINGEN

- De kinderen leren hoe en wanneer de eerste geloofsgemeenschappen zijn ontstaan.
- De kinderen leren dat er in de loop van de tijd steeds nieuwe geloofsgemeenschappen en kerken ontstonden.
- De kinderen begrijpen hoe het kan dat christenen, allemaal volgelingen van dezelfde Jezus Christus, zich hebben verspreid over verschillende geloofsgemeenschappen en kerken.
- De kinderen ontdekken dat iedereen welkom is in de kerk van Jezus Christus.

(THEOLOGISCHE) ACHTERGRONDINFORMATIE

Veel mensen denken dat de kerk als instituut, zoals we die nu kennen, zijn oorsprong vindt in de tijd van het Nieuwe Testament. Dat dit niet het geval is, kan verwarrend zijn – zeker voor kinderen. Toch is het goed dat kinderen leren hoe de kerk is ontstaan. De details van deze achtergrondinformatie hoeven de kinderen niet te kennen.

Natuurlijk vindt het ontstaan van de kerk wel zijn oorsprong in de tijd van de eerste volgelingen van Jezus. De kerk is als het ware ‘geboren’ toen Jezus mensen ging roepen om Hem te volgen. Op de pinksterdag, toen de Heilige Geest werd uitgestort, kreeg de kerk al een duidelijker vorm. Er ontstonden groepen mensen die in Jezus de Messias zagen. Zijn opstanding uit de dood verkondigden ze als het teken van Zijn overwinning. Ze leefden in de verwachting dat Hij zeer spoedig terug zou komen, zodat het nieuwe Koninkrijk dat Hij had verkondigd, werkelijkheid zou worden. Deze boodschap vertelden ze aan anderen. Op plaatsen waar mensen die verkondiging aannamen, ontstonden nieuwe gemeenschappen.

Deze groepen waren eerst nog klein en onopvallend. Ze begonnen als afzonderlijke groepen binnen het jodendom. De joodse volgelingen van Jezus bleven de Wet van Mozes, de Tora, onderhouden. Wel interpreteerden ze veel passages uit de Schrift anders dan de farizeeën, een beweging van mensen die de Wet van Mozes zo nauwkeurig mogelijk probeerden na te leven. Met name de erkenning van Jezus als de beloofde Messias zorgde voor een onoverkomelijke scheiding tussen deze joodse volgelingen van Jezus en hun volksgenoten (met name de godsdienstige leiders).

De eerste gemeenschap ontstond in Jeruzalem. Het verhaal gaat dat deze gemeente opviel doordat ze alles gemeenschappelijk had. De opbrengst van verkochte goederen ging naar de armen (zie Handelingen 2: 44-45). Al snel kregen de leden die daartoe waren aangewezen, de diakenen, de taak om te voorzien in de zorg voor de armen. De samenkomsten van de eerste gemeenschappen hadden een heel levendig karakter. Er zijn berichten over genezingen en het spreken in tongen (klanktaal).

De verkondiging over Jezus als de Messias bereikte ook mensen die niet tot het joodse volk behoorden. Zo ontstonden er ook gemeenschappen die voor een groot deel uit ‘heidenen’ bestonden. Deze nieuwe kringen van joodse en heidense volgelingen van Jezus kregen de (scheld)naam ‘christenen’: aanhangers van een gezalfde.

De ontstane diversiteit binnen de gemeenschappen leverde wel problemen op. De apostelen waren het er onderling niet over eens hoe om te gaan met de Tora. Gold die ook voor de heidenen? Paulus en Barnabas wilden de nieuwe volgelingen de wet van Mozes niet opleggen: het geloof in Jezus was nu immers de enige weg tot redding. Petrus en Jacobus dachten hier anders over. Ondanks dat hier enkele afspraken over werden gemaakt (bekeerde heidenen moesten zich onthouden van bloed, van offervlees dat aan afgoden was geofferd en van ontucht), ontstonden er in de loop van de tijd ook andere vormen van christendom. Waarschijnlijk hebben Petrus, Johannes en Jacobus zich meer tot de joden gericht, terwijl Barnabas en Paulus vooral de heidenen bereikten. Al in de tijd van het Nieuwe Testament waren er dus verschillen tussen de geloofsgemeenschappen. Het uit elkaar groeien van de jodenchristelijke en de heidenchristelijke gemeenschappen zette door tussen 70 en 140 na Christus.

Langzamerhand veranderde het karakter en de organisatie van de geloofsgemeenschappen, ook doordat de spoedig verwachte terugkeer van de Messias uitbleef. Deze ontwikkelingen zorgden ervoor dat de woorden van Jezus, die tot dan toe mondeling waren doorgegeven, moesten worden opgeschreven voor de komende generaties. Ook werd het nodig om bepaalde vormen en de organisatie van de gemeente vast te leggen, aangepast aan de omstandigheden in de nieuwe tijd. De ambten (oudsten, opzieners en dienaren) werden belangrijker toen de apostelen overleden waren. Toen werd het immers nodig dat de gemeenten zelfstandig verder konden. De opzieners, later bisschoppen genoemd, kregen meer geestelijk gezag en gingen functioneren als de leiders van de gemeenschappen.

De gemeente kwam elke week bij elkaar om de opstanding van de Heer te gedenken. Eerst in de avonduren, later 's morgens. De gemeenschappelijke maaltijd stond centraal (Handelingen 2: 46). Er werd ook gebeden, gesproken en uit de joodse heilige boeken gelezen. In de brieven van Paulus zijn al enkele vaste teksten te vinden die men tijdens deze samenkomsten gebruikte. Zo ontwikkelden de samenkomsten en de organisatie van de gemeenschappen zich steeds verder, tot de kerk zoals wij die nu kennen.

Zoals gezegd ontstonden er al vroeg in de geschiedenis van het christendom verschillen tussen de geloofsgemeenschappen. Ook later gingen christenen steeds weer met elkaar in gesprek over de interpretatie van de geschriften en de 'vertaling' daarvan naar de eigen tijd. Karakter, opvoeding, cultuur, gebeurtenissen, levensomstandigheden, enzovoorts spelen mee als mensen zich buigen over het evangelie en de betekenis ervan voor vandaag. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er allerlei verschillende geloofsgemeenschappen en kerken zijn ontstaan in de loop van de tijd.

Natuurlijk is hier veel meer over te zeggen. De geschiedenis van het christendom is lang niet altijd een toonbeeld van wederzijdse verdraagzaamheid. Maar tijdens deze bijeenkomst gaat het erom dat de kinderen kennis opdoen over het ontstaan van de kerk en dat ze een basisbegrip ontwikkelen voor het feit dat er zoveel verschillende kerken en geloofsgemeenschappen zijn. Een van de verklaringen hiervoor is dat er verschillen tussen mensen zijn. De kinderen leren dat de mensen ondanks alle verschillen bij Christus en bij elkaar horen.

VOORBEREIDING

Persoonlijke voorbereiding

Neem de achtergrondinformatie bij dit programma goed door. Daarnaast is het wenselijk om je persoonlijk voor te bereiden op deze bijeenkomst. Zo word je zelf ook 'materiaal' voor de bijeenkomst met de kinderen. Hiervoor kun je de volgende vragen gebruiken:

- Wat vind je ervan dat er verschillende kerken bestaan?
- Hoe keek je daar als kind tegenaan?
- Hoe is je visie op of omgang met die verschillende kerken in de loop van de tijd ontwikkeld?
- Voel je je verbonden met gelovigen uit andere geloofsgemeenschappen? Waarom wel of niet?
- Wat zou je over het ontstaan van de kerk en het bestaan van verschillende kerken willen delen met de kinderen?

Praktische voorbereiding

Geef de kinderen zo mogelijk een kopie van werkblad 7.1 mee vóór de bijeenkomst. Vraag hun dan om het werkblad thuis in te vullen. De opdracht staat op het werkblad. Het ingevulde werkblad zal besproken worden tijdens de bijeenkomst, dus geef duidelijk aan dat de kinderen het dan weer moeten meebrengen. Het is echter ook mogelijk om het werkblad gewoon te laten invullen tijdens het programma (zie *Verdieping*).

Vraag de kinderen om ook een foto van zichzelf mee te nemen (ook dit staat op het werkblad). Deze foto is nodig voor de *Verwerking*.

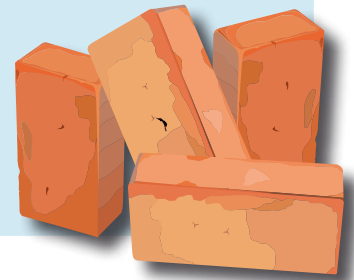
BENODIGDHEDEN

Vooraf

Hieronder vind je een opsomming van alles wat je nodig hebt voor deze bijeenkomst. Zorg ervoor dat je ruim voor het begin van de bijeenkomst klaar bent met alle voorbereidingen. Zo heb je alle tijd om aandacht te besteden aan de kinderen wanneer zij binnenkomen.

Benodigdheden

- Een grote kaars en iets om deze mee aan te steken;
- Kopieën van alle werkbladen voor alle kinderen (werkblad 7.1 mogelijk van tevoren meegegeven, zie VOORBEREIDING);
- Pennen;
- Een flap-over met stiften;
- Een groot vel papier met de omtrek van een kerk erop getekend;
- Kranten en tijdschriften;
- Scharen en lijm.

PROGRAMMA

5 minuten

Opening

Heet de kinderen van harte welkom. Zet de grote kaars op tafel en steek deze aan. Vertel dat het deze bijeenkomst gaat over de kerk. Er zou helemaal geen kerk zijn geweest, als Jezus Christus er niet was geweest. Leg uit dat je daarom aan het begin van deze bijeenkomst een kaars aansteekt: om eraan te denken dat Hij bij ons is, bij mensen van de kerk van vandaag en bij alle mensen. Laat de kaars zo mogelijk branden en zet deze op een veilige plaats.

10 minuten

Verkenning

Deel kopieën van werkblad 7.2 uit. Bespreek het werkblad met de kinderen. Vraag bij elk plaatje wat ze ervan vinden. Bijvoorbeeld bij het plaatje van spinazie: Wie houdt er van spinazie? Wie niet? Bij het plaatje van de voetbal: Wie voetbalt er graag? Wat vind je er (niet) leuk aan? Enzovoorts.

Het doel is om duidelijk te maken dat ieder mens weer anders is en dat iedereen zijn of haar persoonlijke voorkeuren heeft. De één kan een bepaald boek geweldig vinden, terwijl de ander het saai vindt. Of je vindt het allebei een mooi boek, maar het spreekt de één om een andere reden aan dan de ander. Probeer steeds door te vragen naar de motivatie van de kinderen. Het is niet de bedoeling dat je uitgebreid ingaat op de mening van de kinderen. Het gaat er slechts om dat ze ervaren hoe verschillend mensen in elkaar zitten.

20 minuten

Verdieping

Stel met de kinderen vast dat ze allemaal verschillend zijn. Er zijn natuurlijk ook veel dingen hetzelfde. Maar wat de één lekker vindt, krijgt de ander nauwelijks naar binnen. De één houdt van voetbal, de ander van hockey. En zelfs al houd je bijvoorbeeld allebei van lezen en vind je een bepaald boek allebei mooi, dan kun je het nog om een andere reden mooi vinden. Zo verschillend zijn mensen dus!

Geef aan dat hetzelfde gebeurt als je vraagt wat mensen van een bepaald Bijbelverhaal vinden, of als je vraagt wie God eigenlijk is. Dan kun je heel verschillende antwoorden krijgen, ook al zijn het allemaal mensen die geloven in God en zijn ze allemaal volgelingen van Jezus Christus. Daarom is het misschien ook niet zo vreemd dat er verschillende kerken zijn in plaats van één kerk, want al die mensen, die geloven niet allemaal op precies dezelfde manier.

Als je werkblad 7.1 van tevoren aan de kinderen had meegegeven (zie VOORBEREIDING), vraag hun dan om het ingevulde werkblad er even bij te pakken. Had je werkblad 7.1 niet van tevoren uitgedeeld, doe dat dan nu en laat het ter plekke invullen.

Vraag de kinderen welke kerken ze allemaal kennen. Het maakt niet uit hoe de kinderen de kerk omschrijven: het mag een kerkgebouw zijn in de plaats waar ze wonen, 'de kerk van mijn vriendje', de naam van een kerkgenootschap, enzovoorts. Het gaat erom dat je hun associaties bij kerken in hun omgeving naar boven haalt. Vraag hun om al die associaties om beurten op de flap-over te schrijven. Laat elk kind iets bij zijn of haar woorden vertellen. Zo vertellen de kinderen elkaar wat ze al weten en kun jij deze informatie zo nodig aanvullen of corrigeren.

Vertel dat de kinderen zelf al hebben laten zien dat er verschillende soorten kerken zijn. Het kan bijvoorbeeld zijn dat de kinderen twee wijkgemeenten van de PKN aanzien voor verschillende kerken. Leg dan uit dat deze twee gemeenten wel aparte gebouwen hebben, maar dat ze allebei bij de PKN horen. Vertel dat dit een kerkgenootschap is. Zo zijn er nog veel meer, zeker als je ook denkt aan de kerken in andere landen. Maar hoe is het eigenlijk ooit begonnen? Wanneer is de kerk begonnen? Vraag de kinderen wat ze daar al over weten.

Deel kopieën van werkblad 7.3 uit. Vertel vervolgens in je eigen woorden over het ontstaan van de kerk. Gebruik hierbij de (THEOLOGISCHE) ACHTERGRONDINFORMATIE. Zorg in ieder geval dat de kinderen de informatie te horen krijgen die ze nodig hebben om de kruiswoordpuzzel in te vullen. Bespreek tot slot de kruiswoordpuzzel, zodat je kunt zien of alle kinderen het hebben kunnen volgen.

Oplossing kruiswoordraadsel:

1 Jezus	6 Tora
2 Jeruzalem	7 opzieners
3 bezittingen	8 opgeschreven
4 joden	9 samenkomsten
5 heidenen	10 kerk

20 minuten

Verwerking

Geef aan dat je een spelletje met de kinderen gaat doen. Zet een aantal stoelen in een grote kring (één stoel minder dan het aantal kinderen). Zet de stoelen niet te dicht bij elkaar. Vraag één kind om in het midden te gaan staan. De rest gaat op een stoel zitten. De kinderen op de stoelen moeten steeds een stoel opschuiven. Het kind dat in het midden staat, moet dan proberen op een stoel te gaan zitten. Wie geen stoel meer heeft, is vervolgens aan de beurt om in het midden te gaan staan.

Kom daarna terug op het begin van de bijeenkomst. Toen hebben jullie het erover gehad dat ieder mens anders is, en dat je dat ook merkt als het gaat over geloven. De kinderen weten nu hoe de kerk ooit is ontstaan. Vertel dat er vanaf het begin van de kerk al verschillen waren binnen de groep van gelovigen. Er waren bijvoorbeeld mensen van joodse afkomst en mensen van heidense afkomst, en zij dachten anders over sommige dingen. Zo is dat de hele geschiedenis van de kerk doorgegaan, zoals we nu ook nog steeds merken. Er zijn allerlei verschillende kerken en groepen van gelovigen in Nederland en in de hele wereld. Toch geloven al die mensen wel in dezelfde God en in Zijn Zoon, Jezus. Het zijn allemaal volgelingen van dezelfde Messias. Wel is het soms heel jammer, en soms ook heel erg, hoe die verschillende kerken zijn ontstaan. Soms was er daarbij veel ruzie en gingen mensen niet goed met elkaar om. Dat was vast niet de bedoeling van Jezus, toen Hij de mensen vroeg om Hem te volgen. Voor God hoort iedereen erbij, tellen alle mensen mee – waar je ook woont in de wereld, hoe het er ook aan toe gaat in jouw kerk, wat je ook precies gelooft. En zo moet het dus ook in de kerk zijn: iedereen mag erbij horen. In het spelletje dat jullie speelden, was dat niet zo. Er bleef steeds een kind over. Maar dat was natuurlijk maar een spelletje. In de kerk is er plaats voor iedereen!

Leg het grote vel papier, kranten en tijdschriften, scharen en lijm op tafel. Vraag de kinderen om zoveel mogelijk verschillende plaatjes van mensen uit te knippen en in de grote kerk te plakken. Ook de foto's van zichzelf die ze hebben meegenomen, mogen ze daarbij plakken.

5 minuten

Afsluiting

Zet de grote kaars weer op tafel (en steek die zo nodig opnieuw aan). Vraag of de kinderen kunnen uitleggen wat ze nu hebben gedaan. Wat betekenen al die plaatjes van mensen in de kerk? Wat vinden ze ervan dat de mensen in al die kerken wel in dezelfde God geloven? Dat iedereen erbij mag horen? En dat ze er zelf bij mogen horen? Voelen ze dat zelf ook zo, dat ze erbij horen? Of is de kerk alleen iets van andere mensen? Moedig hen aan om dat ook eens te vragen aan hun ouders of verzorgers. Blaas tot slot samen de grote kaars uit.

Bedank de kinderen voor hun aanwezigheid en hun inzet. Tot de volgende keer!

BIJLAGEN

1. Werkblad 7.1 – Hoeveel kerken heb jij gezien?
2. Werkblad 7.2 – Allemaal anders
3. Werkblad 7.3 – Kruiswoordpuzzel